

© КОЛЛЕКТИВ АВТОРОВ, 2020

УДК 61(07)

**А. Т. Бектурсунова, Г. Г. Ерёмичева, Д. Е. Жупенова, М. А. Син, А. А. Исаева,
А. Б. Кысабекова, В. О. Горошко, Т. А. Кенжетаева**

ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДА ҒЫЛЫМИ-БАҒЫТТАП ОҚИТУ ӘДІСІН ТӘЖІРИБЕЛІК САБАҚТА ҚОЛДАНУ

Қарағанды медицина университеті (Қарағанды, Қазақстан)

Мақалада білім алушылар алған білімін кеңейту және ғылыми жұмысын нақтылау мен болжамын дәлелдеу үшін, ғылыми-зерттеу жұмысы білім жүйесінде басты міндет болып саналады. Ғылыми бағыттап оқыту (Research-based learning -RBL) оқу үрдісі әдебиетпен толық жұмыс істеу бағдарламысы болып саналады. Білім алушылардың тәжірибелік зерттеулерін жоғарлатуға ынталандыру. Медициналық тәжірибеде осы белсенді әдісті қолдану арқылы, өз нәтижелерін медициналық және ғылыми-зерттеу мәліметтер базасында мақалаларын (Medline, Cochrane Library, PubMed, Google ғалымы және т.б.) жүзеге асыру.

Кілт сөздер: RBL, ғылыми зерттеу, белсенді оқыту әдісі, білім алушылар

Қазақстан Республикасының тұңғыш президенті Н. Назарбаев «Білім берумен қатар ғылымды жетілдіру Республикамыздың бәсеке-лестікке қабілетті 30 мемлекеттің қатарына кірудің басты шарттарының бірі» деп көрсетілген

Елбасымыз Н. Ә. Назарбаев «Қазақстан-2050» стратегиясында «Ұлт денсаулығы – біздің табысты болашағымыздың негізі» демекші, ұлт денсаулығы ол сапалы медициналық білім негізінде жатыр. Медициналық білім дамуы ол білікті мамандармен сапалы білімнің және тәжірбиенің арқасында қалыптасады [3].

Қазіргі заманауи кезіңінде медициналық жоғарғы оқу орындарында белсенді білім беру жүйесінде, оқытудың әр түрлі әдіс тәсілдері қолдана отырып, білікті ақ халатты абзал жандар дайындауда ерекше мән беруде. Қазіргі кезде егемен елімізде білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуда. Бұл оқу-тәрбие үрдісіндегі елеулі өзгерістерге байланысты болып отыр. Себебі, білім беру парадигмасы өзгерді, білім берудің мазмұны жаңарып, жаңа көзқарас, жаңаша қарым-қатынас пайда болуда. Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде мұғалімдердің инновациялық іс-әрекетінің ғылыми – педагогикалық негіздерін меңгеруі маңызды мәселелердің бірі.

Ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттық мәліметтер ағыны күшейген заманда ақыл-ой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның қабілетін, талантын дамыту білім беру мекемелерінің басты міндеті болып отыр. Ол бүгінгі білім беру кеңістігіндегі ауадай қажет жаңару оқытушының қажымас ізденпаздығы мен шығармашылық жемісімен келмек. Сондықтан да әрбір оқушының қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыра-

тын жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасалуы қажет. Өйткені мемлекеттік білім стандарты дейгейінде оқу үрдісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық технологияны ендіруді міндеттейді. Білім беру саласы медициналық қызметкерлерінің алдына қойылып отырған міндеттердің бірі- белсенді оқытудың әдіс тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгеру [2].

Жоғары оқу орындарында стратегиялық жоспарының келсімі бойынша студенттердің ғылыми құзіреттілікті дамыту үшін 2015 жылдан (Research-based learning-RBL) ғылыми бағдарлау бағдарламасын енгізді. Бүгінгі күнде зерттеу компоненттері әлемнің барлық ЖОО-нің оқу процесіне енгізілді. (RBL) – бұл оқыту барсында студенттерді оқытушының бақылауымен сабаққа деген қызығушылығын арттыру және олардың өз беттерінше әрі қарай жұмыс жасауларына мүмкіндік беретін, оқытудың биік кезеңіне жататын бағдарлама [1]. Университет Миннесота (АҚШ) ғалымдардың зерттеуі бойынша, сол сияқты басқада мәліметтерге қарағанда, студенттердің зерттеу жұмыстарына деген сенімділіктері артады және әрі қарай оқу мен кәсіптік қызметің жақсартады деп сенеді [4] RBL студенттердің белсенді оқыту әдісі болып есептеледі. Оқу барысында студенттер білімді меңгеріп қана қоймайды, сонымен қатар олар жаңа білім үрдісін құрушы болып саналады [5]. Қарағанды медицина университетінің «Педиатрия және неонатология» кафедрасында оқытудың белсенді әдістерінің бірі – ғылыми бағытталған оқыту (RBL) әдісі қолданылады. Қазіргі таңда оқытушылар инновациялық және ғылыми зерттеу әдістемелерін сабақ барысында пайдалана отырып сабақтың сапалы әрі қызықты өтуіне ықпалын тигізуі қажет.

Сабақтың мақсаты: 1) ғылыми зерттеу әдісі туралы ақпаратты зерттеу; 2) өз тақырыбына байланысты мақалаларды (Medline, Cochraine Library, PubMed, Google ғалымы және т. б.) ғылыми-зерттеу мәліметтер базасында іздеп, қолдана білуді үйрену; 3) табылған мақалалардың нәтижелерін бағалау

ЗЕРТТЕУ ӘДІСТЕРІ ЖӘНЕ МАТЕРИАЛДАРЫ

Тәжірибелік сабақта «Ерте және ересек кезеңдегі балалардың негізгі патологиясы» модуль бойынша, екінші кредит «Жедел пневмония. Түрлі қоздырғыштардан туындаған пневмонияның ерекшеліктері» тақырыбына арналған. «Жалпы медицина» факультетінің төртінші курс білім алушылары үшін, топтық бағытталған оқыту әдісі жүйелі түрде ұйымдастырылған. Топ 3-4 топтарға бөлінген. Сабақ алдында оқытушы, тақырыптың маңыздылығын, құрылымын өзектілігін, қазіргі білім алушылар оқытудың озық технологияларын меңгермейінше сауатты жаң-жақты дамыған маман болу мүмкін емес екенін түсіндіріп өтті.

Студенттер тақырыпқа сай медициналық білім мәселелерін шешу үшін өз бетімен ғылыми зерттеп, әдебиеттік материал іздеп өз жұмыстарын презентация арқылы көрсетіп, материалдың ақиқат екенін және алып отырған ғылыми материалдың нақты екенін дәлелдеп бағалай білді. Сабақ соңында анкета толтырып, білім алушылар өз пірірлерін ойға салды. Оқу процесінде RBL бағдарламасы әдебиеттік ғылыми іздену әдіс болғандықтан, студенттердің оқуында одан әрі қолдануға кең мүмкіндіктер ашады.

НӘТИЖЕСІ

Тәжірибелік сабақтан алған білімдерін, студенттер әрі қарай ғылыми зерттеу жобаларына белсенді қатысуға, ғылыми конференцияларға және баяндамаларды жариялауға ғылыми саладағы медициналық әдебиеттердің мәліметтер базасын (Medline, Cochraine Library, PubMed және т.б.) әрі қарай пайдалануға мүмкіндік береді [6]. Сонымен қатар, осы тәсіл аясында ғылыми сипаттағы мәліметтерді практикалық сабақтарда ғана емес, сонымен қатар студенттер өзіндік жұмыстарындарын орындау кезінде дербес қолдана алады. Сондықтан жаңа қоғам үшін өз кәсібін жақсы білетін білімді маман керек. Алған білімің кеңейту және ғылыми жұмысын нақтылау мен болжамын дәлелдеу үшін ғылыми-зерттеу жұмысы білім жүйесінде басты міндет болып саналады. Мұндай әдіс студенттердің алған білімдерінің нәтижесінде олардың ғылым әлемінде алған ақпараттарын анализдеу және дәледеуге негіз болады.

ҚОРЫТЫНДЫ

1. Өткізілген сабақтың тиімділігін төмендегідей тұжырымдауға болады: 1) оқушылардың оқудағы зерттеу тәсілін жетілдіру; 2) мақалаларды жан-жақты зерттеп, ғылыми мақалаларды талдауын дамыту; 3) табылған ғылыми зерттеулердің мәліметтерін (Medline, Cochraine Library, PubMed және т. б.) тәжірибелік медицинада қолданып және теориялық материалмен байланыстыруды үйрену.

2. Осылайша, белсенді оқыту әдісі ретінде RBL шығармашылық ойлау қабілеті бар, инновациялық дамыған және ғылыми қызметке бейім мамандарды даярлауға мүмкіндік береді. Оқу үрдісіндегі осындай екпін студенттердің ғылыми құзыреттілігін қалыптастыруға ықпал етеді. Белсенді әдістерді меңгеру барысында негізгі құзыреттіліктерді шындап, дамытып қазіргі заман талабына сай, бәсекеге қабілетті еліміздің дамуына үлес қосатын ақ халатты абзал жандар маманы болып шығуына мүмкіндік береді.

ӘДЕБИЕТ

1 Досмағамбетова Р. С. Ғылыми-бағыттап оқыту. Оқу әдістемелік құрал /Р. С. Досмағамбетова, Г. С. Кемелова. – Қарағанды, 2016. – 232 с.

2 Калдыбаева А. Т. Студент денсаулығы – сапалы білім беру факторы /А. Т. Калдыбаева, Р. Е. Нурғалиева, А. Аманжолқызы // Батыс Қазақстан медицина журналы. – 2013. – №1(37). – С. 302-303.

3 Послание Президента РК Н. Назарбаева народу Казахстана от 14 декабря 2012 года «Стратегия Казахстана 2050» Новый политический курс состоявшегося государства».

4 Basic Medical Education WFME Global Standards for Quality Improvement. The 2012 Revision. WFME Office. – University of Copenhagen. – Denmark, 2012. – 46 p.

5 Sagynbazarova A. B. Case-study in the modylar educational system on the disciplines' Fundamentals of medicaments' production technology and Fundamentals of pharmaceutical logistics /A. B. Sagynbazarova, K. Sh. Urazgaliyev // Медицинский журнал Западного Казахстана. – 2016. – №4 (52). – P. 70-74.

REFERENCES

1 Dosmagambetova R. S. Fylymi-bagyttap oquyu. Oqu adistemelik qural /R. S. Dosmagambetova, G. S. Kemelova. – Qaragandy, 2016. – 232 s.

2 Kaldybaeva A. T. Student densaulygy – sapaly bilim беру factory /A. T. Kaldybaeva, R. E. Nurralieva, A. Amanzholykyzy //Batys Kazakstan medicina zhurnaly. – 2013. – №1(37). – S. 302-303.

3 Poslanie Prezidenta RK N. Nazarbaveva

narodu Kazahstana ot 14 dekabnja 2012 goda «Strategija Kazahstan 2050» Novyj politicheskij kurs sostojavshegosja gosudarstva».

4 Basic Medical Education WFME Global Standards for Quality Improvement. The 2012 Revision. WFME Office. – University of Copenhagen. – Denmark, 2012. – 46 p.

5 Sagynbazarova A. B. Case-study in the

modylar educational system on the disciplines' Fundamentals of medicaments' production technology and Fundamentals of pharmaceutical logistics /A. B. Sagynbazarova, K. Sh. Urazgaliyev //Medicinskij zhurnal Zapadnogo Kazahstana. – 2016. – №4 (52). – P. 70-74.

Поступила 03.07.2020 г.

A. T. Bektursunova, G. G. Eryomicheva, D. Ye. Zhupenova, M. A. Sin, A. A. Isayeva, A. B. Kysabekova, V. O. Goroshko, T. A. Kenzhetayeva

APPLICATION OF RESEARCH-BASED LEARNING IN PRACTICAL LESSONS IN HIGHER EDUCATION ESTABLISHMENTS Karaganda medical university (Karaganda, Kazakhstan)

In the article, research work is a key task in the education system to expand the knowledge acquired by students, as well as to clarify and justify the forecasts of scientific work. Research-based learning (RBL) is a program where the learning process is fully integrated with literature. Encourage students to improve their research. Using this active method in medical practice, embed your results in articles in medical and research databases (Medline, Cochraine Library, PubMed, Google scientist, etc.).

Key words: RBL, research, active learning method, students

A. T. Бектурсунова, Г. Г. Ерёмичева, Д. Е. Жупенова, М. А. Син, А. А. Исаева, А. Б. Кысабекова, В. О. Горошко, Т. А. Кенжетаяева

НАУЧНО ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ (RBL) НА ПРАКТИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЯХ В МЕДИЦИНСКОМ ВУЗЕ Карагандинский медицинский университет (Караганда, Казахстан)

Исследовательская работа является ключевой задачей в системе образования для расширения знаний, приобретаемых студентами, а также для уточнения и обоснования прогнозов научной работы. Research-based learning (RBL) – это программа, в которой процесс обучения полностью интегрирован с литературой. Авторы статьи приходят к выводу о том, что необходимо поощрять студентов к улучшению исследований, используя этот активный метод в медицинской практике, публикуя результаты в статьях в медицинских и исследовательских базах данных (Medline, Cochraine Library, PubMed, Google ученый и др.).

Ключевые слова: RBL, исследование, метод активного обучения, обучающиеся